

Oravecz imre

A RÖG
GYERMEKEI
II.
Kaliforniai fürj

E könyv a képzelet szülötte, alakjai, a benne foglalt történések költöttek, és mindennemű egyezés élő vagy holt személyekkel vagy valóságos eseményekkel a véletlen műve.

Harmadik, javított kiadás

(Az első és a második kiadás: Pécs, Jelenkor, 2012, 2013)

– Mit hoztál? – kérdezte Rozika, mikor István egy este megjött munkából.

Minden alkalommal ezt kérdezte, és ő mindig hozott is neki valamit. Hol földiepret, hol madártojást, hol szarvasbogarat, hol egy szép virágot, vagy egy érdekes követ, kavicsot, mikor mit, soha nem tért meg üres kézzel.

– Várj csak, most meg fogsz lepődni. Ez egy nagyon különleges valami – mondta, és letette az ebédlőasztalra a ládikáját.

– Mutasd, mutasd – sürgette Rozika, és közben összeütögette a két tenyerét, mintha tapsolna.

István leguggolt, kikattintotta a zárat, és óvatosan megemelte a ládika fedelét, először egy ujjnyira, aztán annyira, hogy beférjen a résen a keze. Benyúlt, kotorászott benne a kezével, és kivett egy nagy száraz mohacsomót, amelyből egy csőrös fejecske kandikált ki.

– Mi ez? Kiscsirke? Kiscsirkét hoztál?

István széthúzta a mohát, és a lábai kivételével egy fűrjfióka vált láthatóvá.

– Nem. Ez fűrj, kiscfűrj.

A fűrjfióka kábultan pislogott, de hirtelen magához tért, és hangoz csipogásba kezdett.

– Kiscfűrj! De jó! Add ide! – kérte Rozika.

– Nem. Nem lehet. Beteg. Bibis a lába. El van törve, nézd – és István mutatta. – Nem tud vele menni. Befáslizzuk, és összeforr majd a csont. Ha befásliztam, akkor megfoghatod. Addig csak nézni szabad. Kerítek egy papírdobozt, kilyukasztom az oldalát, és a lyukon keresztül.

A csipogásra előjött Anna is.

– Megjöttél? Jaj, mit hoztál már ide? – kérdezte.

– Fűrj, anya. Kiscfűrj! Bibis az egyik lába. De apa meggyógyítja.

– Fűrj? Nem csak folyton emlegeted, már haza is hozod?

- Igen. El van törve a lába. Így találtam.
  - Még az is. Remélem, apád beleteszi majd valamibe. Nem fog itt nekem szaladgálni a házban.
  - De hisz nem is tud menni – jegyezte meg Rozika.
  - Fél lábon tud, nem? – vetette ellen Anna.
  - Szegény – sajnálkozott Rozika. – Biztos fáj neki a bibis lába, azért csipog ennyire.
  - Lehet, de inkább azért, mert fél – magyarázta István.
  - De a ládában nem csipogott.
  - Először csipogott, mikor beletettem, de aztán elplattyanhatott, mert elhallgatott.
  - Olyan hangja van, mint a kiscsirkének – vélekedett Rozika. – Biztos, hogy nem kiscsirke?
  - Biztos. A Sespén fogtam – mondta István, és vissza akarta tenni a ládikába.
  - Ne, ne tedd még el – kérte Rozika. – Hadd simogassam meg a fejét.
  - Tessék.
  - Jaj, ez bánt – sikoltott fel Rozika, és elkapta a kezét, mert a madárfióka feléje vágott a csőrével.
  - Nézd csak a kis harciast – csodálkozott el István.
  - Mért bánt? Haragszik rám?
  - Dehogy. Csak védekezik. Ösztön. Azt hiszi, hogy bántani akarsz.
  - Mikor nem is akarom bántani.
  - De ő ezt nem tudja.
  - De rólad mért tudja?
  - Először nem tudta, először felém is vágott, de most már elfogad.
  - Akkor hadd simogassam meg legalább a lábát. Melyik bibis?
  - Hát ez, amelyik így lóg, amelyiket nem mozgatja – és István a törött lábra mutatott.
- Rozika közelebb hajolt.
- Nem vérzik.
  - Nem, mert nem nyílt törés.

– Azt megfoghatom? Oda nem ér el a csőrével, mert közben van a kezed.

– Nem, ahhoz nem szabad nyúlni. Már így is meggyötörte magának, mikor vergődött. Majd ha befásliztam.

István visszatette a madárkát a ládikába. Amint lecsukta a fedelét, az elhallgatott.

– Mért hallgatott el? Csak nem fulladt meg ott bent? – aggodalmaskodott Rozika.

– Dehogy – nyugtatta meg az apja. – Csak már nem fél, azért nem csipog.

Fogta a ládikát, és lement vele a szuterénbe, hogy papírdobozt keressen.

Ez nem bizonyult olyan egyszerűnek. Nehezen talált megfelelő méretűt. Amikor pedig végre talált egyet, és lyukakat vágott az oldalába, rájött, hogy ez nem jó megoldás. Nem hatol be elég fény, és nehéz is lesz azokon keresztül a madarat szemmel tartani. Meg feldöntheti az itatóedényét, és a víz eláztatja a doboz fenekét.

Nyilvánvalóvá vált, hogy rendes ketrecre van szükség, és az pénzbe kerül. Azonkívül ezzel tovább szaporítja Anna teendőit, hiszen a távollétében is gondját kell viselni a madárkának, és ő az, aki mindig itthon van. Erre nem gondolt, mikor meglátta a Sespén, és úgy döntött, hogy hazahozza.

Megesett rajta a szíve, és akkor csak egy dolgot akart: segíteni, meggyógyítani, mert a napnál világosabb volt, hogy nem éli túl, elpusztul, ha érzéketlenül otthagya. Vagy ha életben marad is, sánta, fél lábú lesz, nem tud lépést tartani a testvéreivel, lemarad, leszakad tőlük, mint ahogy már le is szakadt, és esetleg ragadozók, róka, kóbor macska prédájává válik.

Hazafelé tartott műszak után, és Oak Flatnél vizezhetnékje támadt. Megállt, lement az útról egy közeli bokor mögé.

Először a csapat hangját hallotta valahonnan. Begombolta a sliccét, megfordult, és akkor.

Meglepte, hogy itt hall fürjeket. Erre nem szokott találkozni velük. Lehet, hogy találkozott volna már, ha nem motorral van, de

mindig azzal volt, és elriaszthatta őket, vagy ha nem is, a motor pöfögése elnyomhatta a hangjukat.

Fülett, kereste őket, de láthatatlanok maradtak. Csak az irányt tudta megállapítani, amerről a hang jött, és azt, hogy távolodnak. Már egészen elhalkultak, szinte elnémultak, és letett róla, hogy meglátja őket, amikor egy hangra lett figyelmes, egy különálló, magányos hangra, egy másféltre. Vékony volt, ijedt, segélykérő.

Először nem tudta, minek a hangja, aztán hirtelen rájött, hogy nem lehet más, csak egy bajba jutott fürjfiókáé. Gyerekkorában hallott utoljára hasonlót. Az anyja kapálásból hazahozott neki egyszer egy fürjfiókát, egy otthonit Borzsából. Nem volt semmi baja, csak kedveskedni akart vele neki. Az pont így csipogott, ilyen hangon. Akármit csináltak vele, nem akarta abbahagyni. A végén ő visszavitte arra a lucernaföldre, amelyiknek a végében az anyja fogta, és ott elengedte. Elmagyarázta neki, melyik lucernaföld az, és megtalálta. Egy darabig még a lucernában is jajveszékelt, de aztán megtalálhatta a családját, mert elhallgatott.

Ellindult a hang irányába, hogy megkeresse a tulajdonosát, hogy kiderítse, mi baja, miért van egyedül, mert az nem volt kétséges, hogy nincs a többiekkel, a csapattal, a testvéreivel.

Egy flanelbokorhoz ért, és kilesett mögüle.

Akkor pillantotta meg, kissé távolabb, egy tar részen, ahol még fű sem nőtt. Ott ugrabugrált, fél lábon. Hol erre szaladt, hol arra szaladt, de mindig visszatért arra a pontra, ahonnan kiindult. Hogy azért ugrál az egyik lábán, mert a másik törött, azt még nem látta. Annak oka lehetett egyszerű sérülés vagy születési rendellenesség is.

Külsőre úgy festett, mint egy otthoni fürjcsibe. De fácánfiókának is nézhette volna. Pont olyan barna volt és csíkos. Csak a feje tetején húzódó, hosszanti kis sötét sáv, talán a bóbítakezdemény jelezte, hogy mégis fürj, kaliforniai fürj.

Kilépett a bokor mögül, hogy becserkészsze, hogy a végére járjon az ügynek.

A tar részen túl egy másik flanelbokor állt, amelyet némi fű vett körül. A kisfürj oda menekült, amikor észrevette őt. Először a fű közé, aztán be a bokor alá.

Megállt a bokor előtt, és leguggolt, hogy alánézzen. A kis invalidus már nem volt ott. Távozott a túloldalon, és odébb egy másik, ugyanilyen bokor alá vette be magát.

Ez volt a végállomás, mert itt csapdába esett. Át akart bújni két hajtás között, de beszorult, és se előre, se hátra nem tudott többé menni, ép lábával tehetetlenül kaparta a földet maga alatt.

István villámgyorsan benyúlt, a mutató- és a középső ujját a nyak két oldalán előrecsúsztatva felülről megmarkolta, és kiemelte.

Jajveszékelt, vagdosott, mikor a másik kezével megtapogatta a használaton kívüli lábacskaát, és megállapította, hogy el van törve. Már régebben eltörhetett, mert a törés tájékán kissé megduzzadt és lila színű volt a bőr a véraláfutástól.

Áttette a madarat a bal kezébe. Most a lábai kerültek az ujjai közé, de felülről is fogta, nehogy kiszabadítsa magát. A tenyerével érezte, hogy rettenetesen ver, majd kiugrik apró mellkasából a szíve, vagy mintha már ki is ugrott volna, és közvetlenül a mellkast borító pihék alatt dobogna.

A motorhoz vitte, kinyitotta a ládikája fedelét, és vaktában be-lecsúsztatta, aztán gyorsan lecsukta a fedelet. A csipogás halkult, mert a ládika fala a szellőzőlyukak ellenére tompította. Most megint olyan volt, mintha messziről jönne.

Az út másik oldalán egy tölgyfa alatt száraz mohát szedett a földről, alomnak. A motorhoz vitte, egy résnyire kinyitotta a ládika fedelét, és gyorsan bedugta, hogy a kis fogoly rátelepedjen, ha túl keménynek találja a ládika fenekét.

Fillmore után megállt, és benyúlt a ládikába, hogy ellenőrizze, él-e még. Élt, mert mocorgott, de már nem csipogott, hallgatott.

A papírdoboz is elnémitotta először, de aztán csak rákezdté. István hallgatta egy darabig, aztán bekukucskált az egyik lyukon. Kissé sötét volt bent, de azért látta, hogy az egyik sarokba húzódott, és ott panaszkodik.

Pedig a neheze, a fáslizás még hátravan, kisöreg, gondolta.

Levette a szemét a lyukról, és felment a házba segítségért. Ilon még nem volt otthon, de Pistike közben megérkezett, és neki szólt. Rozika is ajánlkozott, de azt sem engedte meg neki, hogy velük tartson.

– Jobb, ha ezt nem látod – mondta neki.

Annától cérnát kért, és lementek a szuterénba. Egy deszka éléből késsel lehasított egy háromcentisforma darabot, és vékonyra faragta. Keresett egy puha rongyot, letépett belőle egy keskeny csíkot. Kivette a dobozból a madárkát, megmutatta Pistikének, hol, hogyan fogja, és a kezébe adta.

A kis jószág elcsigázódhatott, mert nem tiltakozott, még csak nem is csipogott.

Csak akkor jelentett be nemtetszést, amikor István kinyújtotta a törött lábat. Csipogott, csipkedett, kapálózott, mindenáron meg akarta akadályozni, hogy doktora a pálcikát ráillesztve pólyaszerrűen betekerje a rongycsíkkal, és átkötözze a cérnával.

Nem sikerült neki, és a végén fent volt a fásli.

István átvette Pistikétől a beteget, és visszahelyezte a papírdobozba.

Megviselhette az izgalom, a fájdalom, mert a dobozban megint elhallgatott. Nem húzódott a sarokba, lerogyott ott, ahova tették, csak a fáslis lábát nyújtotta hátra.

Már csak egy gond maradt: mivel táplálják, mit adjanak neki enni?

István többféleképpen próbálkozott. Szórt be neki, amit Magyarországon adtak a kiscsirkének: főtt krumplit, apróra vágott hagymaszárat, salátalevelet. Semmi nem kellett. Pistike még kenyérbelet is adott volna, de István megtiltotta, mert Bobbséktól, akiknek volt kanárijuk, azt hallotta, hogy madárnak azt nem szabad, mert megkel a gyomrában, és megdöglik tőle. Aztán a giliszta jutott eszébe. Pistikének éppen volt friss, mert másnap horgászni készült. De azt sem fogadta el. A közelébe sem ment, nemhogy megette volna.

István végül megértette, ha azt akarja, hogy védenca ne vesszen

éhen, olyasmit kell neki adni, amit a természetben is enni szokott, amin ott él. De mi volna az? Nem volt nehéz kitalálni: vadon termő növények magva és rovar, különféle magvak és rovarok. De melyek azok, és honnan vegye őket?

Rovar! Mi lenne, ha legyet fogna neki? A légy is rovar, és az van a Sespén is, mert csípi őket, de lehet, hogy az inkább bögöly, bár olyan apró, mint a légy.

Fogta a légycsapót, szétlapított hármat, és berakta a dobozba.

Kellett neki. Nem mindjárt. Először bizalmatlanul pislogott feléje, de aztán odavonszolta magát, és felkapta. Majd eltüntette a másik kettőt is.

Gyorsan létesítettek egy légykészletet, későbbre és másnapra is. Körbejárt a légycsapó, mindenki leütött egyet, Ilon is, aki közben megérkezett, csak Anna nem szállt be a vadászatba. Már nem volt könnyű, mert addigra beesteledett, és a legyek kezdtek elhúzódni, de azért összejött pár.

A jövőt illetően István úgy döntött, hogy a kisfürjet a Sespéről látja el. Másnap mindenféle magot, zöldet gyűjt majd neki, aztán pedig mindennap és rendszeresen csak olyat, amit igazán szeret. Mielőtt lefeküdtek volna, vizet is tett be, egy üres cipőpasztás dobozban, hogy igyon, ha megszomjazik.

Éjjel egyszer felébresztette őket. Megint csipogott. István ment át hozzá a nappaliba, ahol hagyták. Egy lyukon bevilágított a dobozba a zseblámpájával, egy másikon pedig benézett. A fásliját csipkedte. A fényt látva felhagyott a csipkedéssel, és elhallgatott. A doboz fenekén egy nagy sötét folt éktelenkedett. Feldöntötte az itatóját, és a víz átáztatta a papírt.

Másnap Anna adott neki legyet. Csak addig volt egyedül a házban, amíg elment Rozikával bevásárolni. Már nyugodtabban viselkedett, nem csipogott annyit, és a fásliját sem bántotta. Fél lábon állt, és fejét mulatságosan oldalra döntve nézett fel rájuk, valahányszor felnyitották a doboz fedelét.

István este egy kis drótketrecel tért haza. Éppen ideje volt a cserének, mert a papírdoboz feneké teljesen átázott. Anna nem örült a

ketrecvásárlásnak, de belátta, hogy elkerülhetetlen volt. Eledelt is hozott, tölgymakkot, hikoridiót, bogáncs-, laboda- és meszkitmagot, valamint vadsalátalevelet.

Először a makkal kínálta meg. Apróra törte a belét, és úgy. Ette, kellett neki. István ezt cselekedte a hikoridióval is. Azt is elfogadta, és a magvakból és a salátalevélből is csipegetett. Úgy belakott, hogy elpilledt, lehunyta a szemét, és elaludt. Még a fáslis lábát is maga előtt hagyta, elfelejtette hátranyújtani. Hogy ne zavarják, a nappaliban minden családtag suttogóra fogta a beszédét, és lábujjhegyen járt.

Egy hónapig volt a lábán a fásli. Közben egészen megszeliődött, hozzájuk szokott, elfogadta őket. Megbékélt a rabsággal, amely egy idő után nem is volt igazi rabság, mert nappalra nyitva hagyták a ketrec ajtaját, és szabadon járt-kelt a nappaliban. Anna először erről hallani sem akart. Félt, hogy a padlóra, szőnyegre piszkol. Nem tett ilyet. Legnagyobb ámulatukra mindig a ketrecben végezte a dolgát, és ott is mindig egy helyen, úgyhogy könnyű volt eltakarítani.

Közben nőtt is, és tollasodott, de a nemét még mindig nem lehetett megállapítani. Ettől függetlenül Rozika úgy döntött, hogy tojó, vagyis kislány, és elnevezte Susie-nak. Ő töltötte vele a legtöbb időt, etette, pátolgatta, és a madár is őt kedvelte legjobban. Bárki adott neki enni, hálásan ptyegett, de neki anélkül is. Elég volt, ha odament a ketrechez, vagy leült mellé a padlóra, ha kint tartózkodott. Még azt is megengedte neki, hogy a tenyerére vegye, és megsimogassa.

Mikor István levette a fáslit, először nem állt rá a visszkapott lábra. Továbbra is a másikon ugrált, úgy tartotta, mintha még mindig merevítve lenne. Ezen úgy segítettek, hogy tornáztatták, ami abból állt, hogy kézbe vették, és kinyújtották, majd behajlították a gyógyult végtagot. Ez először István reszortja volt, de idővel ezt a tevékenységet is átvette Rozika, aki valósággal gyógytornásszá ügyeskedte fel magát.

A kislány egy idő után mégis elkezdte használni azt a lábat is. Mozgatta, ráállt, lépett vele párat, és a következő pillanatban már futott is. Meg-megiramodva, mint a felnőtt fürjek, lehajtott fejfel,

előrenyújtott nyakkal, mintha keresne valamit a padlón, amelyen a rostok rajzolatán és a göbökön kívül nem volt semmi.

Aztán elérkezett a nap, mikor meg kellett tőle válni, mikor úgy döntöttek, hogy elég volt, visszaadják a természetnek, mert teljesen rendbe jött a lába.

Mindenki elsomorodott, még Anna is, aki sosem tudott egészen kibékülni a ténnyel, hogy, mint mondta, egy *csirkével* éljen együtt a házban. Istvánnak is rosszulesett, hogy szabadon kell bocsájtani, másfelől viszont nem bánta, mert már belefáradt az állandó eleségkeresésbe, eleséggyűjtésbe. De legjobban Rozikának fájt a szíve, mikor elérkezett a búcsú pillanata. Még sírt is, és kiment a nappaliból, csak hogy ne kelljen látnia, amint az apja a ládikájába rakja. De nem volt mit tenni, nem maradhatott köztük végleg, vissza kellett vinni oda, ahová való, a Sespére, a magafajtai közé.

István pontosan ott engedte el, ahol annak idején befogta, az Oak Flatnek azon a részén, azoknál a bokroknál.

Kivette a ládikából, és letette a földre. Susie először csak nézett, hogy mi ez változás, a föld, a fű, hová került. De aztán megrázta magát, mintha előtte porban fürdött volna, megiramodott, és eltűnt a távolabbi bokrok között.

István várt egy darabig, hogy hátha visszajön, vagy legalább felbukkan, és még egyszer látja, de nem mutatkozott többé.

Visszaballagott a motorhoz, lecsukta a ládika fedelét, indított, és folytatta útját Elk Creek-kanyonba.

Soha többé nem látta viszont, pedig nem sokkal utána kétszer is esett találkozása fűrjekkel munkából jövet. Egyszer éppen azon a környéken, ahol Suzie-t elbocsájtotta. Megállt, hogy hátha, de nem. Még a csapat sem került a szeme elé, csak hallotta őket. Egyszer meg úgy, hogy valóságosan is megpillantotta őket. Nem ott, nem a hegységben, hanem lent Fillmore határában, mikor defektet kapott, és a gumit javította. Kivált közülük egy, egy fiatal jérce, és mintha feléje indult volna, de aztán visszafordult, és a többiek után futott. De az aligha lehetett Suzie, ilyen messze Oak Flattól, nem jöhetett le ennyire a családjá.